

POPPIE toch

In de armen van poppenmoeder Roos (15 maanden), vind je Paula. Een donkere pop. Een bewuste keuze van haar moeder, wereldverbeteraar Suzanne. Want een betere wereld begint... in de poppenwagen?

TEKST SUZANNE MENSEN BEELD MEL VAN VORSTENBOS / DUIVELSEILAND STYLING GOITSKE GULIKER

We spoelen even tien jaar terug in de tijd: ik ben student, en zap langs een documentaire op tv. *A girl like me*, laat een onderzoek zien onder kinderen met verschillende achtergronden. Aan de kinderen worden twee poppen getoond, een witte en een zwarte. De antwoorden op de vragen: 'Welke pop is de slechte pop' en 'Welke pop is de lelijke pop', schokken me. Bijna alle kinderen kiezen de zwarte pop als de 'slechte', óók de kinderen met een zwarte huidskleur. Het maakte indruk op me. Maar ik was student. Er waren studiepunten die gehaald moesten worden en biertjes die gedronken moesten worden. Wat kon ik hiermee, ik legde het naast me neer. Maar dit vergeten deed ik niet.

TIEN JAAR LATER: ik ben moeder. Een blanke moeder met dito dochter en steeds vaker denk ik terug aan dat fragment uit die documentaire. Ik wil er met alles in mijn macht voor zorgen dat mijn kind naast een letterlijk verschil van kleur, geen verschil ziet in blank of zwart. Maar hoe doe ik dat? Mijn *gut feeling* zegt meteen dat ik op zoek moet gaan naar een zwarte pop, ik moet haar leren dat een zwarte pop prachtig is, een

cadeautje om te krijgen, om mee te spelen en dus ook om zelf zwart te zijn. Ja, dát ga ik doen! Nu nog even zo'n pop op de kop tikken. Maar dat blijkt lastiger dan gedacht. Ze zijn er wel, hoor. Van caramellekleurig tot pure chocolade bruin, poppen in alle kleuren verschijnen op mijn beeldscherm tijdens mijn zoektocht. Maar het zijn overduidelijk witte poppen die bruin geverfd zijn. Goed initiatief, heus, maar realistisch? Nee, dat zijn deze poppen niet. En tuurlijk, het is maar speelgoed, maar voor mij is het meer. Ik wil zo dicht mogelijk in de buurt komen van *the real deal*. Uiteindelijk kom ik uit bij een Spaans merk dat verschillende etnische poppen maakt. Deze poppen hebben de specifieke uiterlijke kenmerken die je bij verschillende afkomsten tegenkomt. Ik bestel een zwarte pop met mooie, volle lippen en donker kroeshaar. Het is een mooi poppenkind voor mijn droommoeder in spé. Kost dat? 40 euro, exclusief verzendkosten. Maar goed, dan heb je ook wat!

EN WE NOEMEN HAAR PAULA Een paar dagen later pakt mijn dochter de pop met veel bombarie uit. We noemen haar gekscherend Paula; onze familie is →

Sylvana Simons kreeg als kind op school een zalmroze potlood om haar poppetje mee in te kleuren

compleet. De dagen die volgen zijn de twee onafscheidelijk, ik voel me bijna schuldig dat we Roos niet eerder een pop cadeau hebben gedaan. Paula gaat overal mee naartoe. Boodschappen doen, naar de kinderboerderij en zelfs bij het wekelijkse dreumeszwemmen ontbreekt Paula niet. Ik ben daar stiekem erg mee in mijn sas, maar weet heus wel dat mijn net-geen-baby-meer ook blij wordt van bierviltjes en lege plastic zakken. Ik maak me geen illusies: Paula valt niet in de smaak, omdat ze zwart is. Toch doet het iets met mij als ik met Roos en Paula over straat loop. In de supermarkt word ik veel aangesproken op mijn dochter en haar beste vriendin. Vaak omdat ze op het eerste oog denken dat ik twee kinderen in de kinderwagen gepropt heb, zo mooi is Paula gemaakt. Maar ook aandoenlijke blikken en reacties. Meestal zeggen mensen niet direct iets over Paula als zwarte pop zijnde, maar vertellen ze hoe aandoenlijk de twee eruit zien. Duurt een gesprek wat langer... ja, dan vragen ze meestal wel of de kleur van de pop een bewuste keuze is. En dat leg ik dan altijd graag uit. Ik heb nog geen enkele negatieve reactie ontvangen over mijn dochter en haar beste vriendin. Dat ze er zijn sluit ik niet uit, maar mensen zijn tot nu toe zo verstandig geweest dit voor zich te houden.

KINDEREN DISCRIMINEREN NIET Ik hoor het je denken: heb je die pop nou voor je dochter gekocht of om zelf een statement te maken naar de buitenwereld. Eerlijk? Beide. Na het zien van de documentaire in 2007 heb ik het een en ander gelezen en opgezocht over racisme. Ik leerde dat iedereen 'impliciete voorkeuren' heeft voor de ene groep boven de andere. Zulke voorkeuren ontstaan vanzelf door wat we meemaken, wat we horen en wat we zien. Onbewust, dus. Wanneer je wit geboren bent en je groeit op in een omgeving met overwegend witte mensen, dan zul je vanzelf een voorkeur ontwikkelen voor mensen met een witte huidskleur. Met racisme heeft dit niets te maken. Het is een onbewuste automatische voorkeur. Er zit geen negatieve lading bij, het is herkenning,

Niets meer, niets minder. Het maakt de documentaire achteraf wat minder schokkend. Kinderen discrimineren niet. En dat is dan ook niet waar ik bang voor ben bij Roos. Ik heb vroeger ook geen zwarte pop gehad en ben allesbehalve racistisch. Wat zorgt er dan toch voor dat ik mijn dochter koste wat het kost zo'n pop wil geven? Het is de wereldverbeteraar die in mij huist. Racisme heb ik altijd een intrigerend onderwerp gevonden. Totaal niet begrijpend waarom mensen anderen mensen discrimineren omdat ze een andere huiskleur, levenswijze of geloof hebben dan zij. Ik zie zelf eigenlijk vooral voordelen van zoveel verschillende mensen op één aardkloot. Dat zullen sommige mensen naïef vinden en dat mag van mij dan ook weer. Met Paula in de buggy bij Roos heb ik het gevoel dat ik eindelijk iets fundamenteels goed kan bijdragen in de hele racisme discussie. Met Paula is er meer bruin op straat. En dat *black beautiful* is, dát bewijst Paula.

EEN HUIDSKLEURIGE BEHA? Ook al denk ik te kunnen voorstellen hoe het is om in een wereld te leven waarin jouw huidskleur om je heen nauwelijks getoond wordt, ik wéét het als blanke vrouw natuurlijk niet. Ik heb geen idee. Ik vraag het daarom Sylvana Simons, een graag geziene gast in verschillende praatprogramma's waarbij ze zich vaak uitsprekt over racisme. Ze steekt haar mening niet onder stoelen of banken en daar ben ik naar op zoek. Hoewel ik van tevoren het idee heb dat wij niet veel van mening zullen verschillen, ben ik toch heel benieuwd hoe zij, als zwarte vrouw, aankijkt tegen dit onderwerp. Had zij vroeger gekleurd speelgoed? En wat vindt ze ervan als mijn kleine meisje met een donkere pop gaat dreumeszwemmen?

In een drie kwartier durend gesprek neemt Sylvana mij mee in haar wereld. Die van een zwarte vrouw in een overwegend blanke samenleving. Ze vertelt over de keer dat ze een lingeriezaak binnenstapte om een beha te kopen. 'Ik zoek een huidskleurige beha,' vertelt ze de verkoopster als die vraagt of ze haar kan helpen.

Vervolgens komt deze aan zetten met een licht beige geval. Sylvana reageert: 'Dit is úw huidskleur, mevrouw, het lijkt in niets op die van mij.' Panty's, pleisters: het zijn kleine dingen die voor donkere mensen benadrukken dat ze anders zijn. Zo kreeg Sylvana als kind op school een zalmroze potlood in haar handen gedrukt om haar poppetje in te kleuren. Ik schrik ervan dat ik over dit soort zaken nooit bewust heb nagedacht. Als mij deze dingen al ontgaan, iemand die toch behoorlijk bewust bezig is met een onderwerp als dit, dan begrijp ik ineens waar het probleem zit. Huidskleur is geen kleur, want er is niet maar één huidskleur. Eigenlijk is het een enorm beladen woord.

Sylvana geeft aan vroeger nauwelijks zwarte poppen als kind te hebben gezien. 'Het ontbreken van je eigen huidskleur in de media en om je heen is zeker geen bevordering voor een goed en sterk zelfbeeld. Daarom is de opkomst van gekleurd speelgoed een goede ontwikkeling. We vergeten het misschien wel eens, maar behalve vermaak heeft speelgoed natuurlijk ook een educatieve rol. Spelenderwijs leren kinderen ontzettend veel en geen onderscheid maken in zwart en wit is daarbij van cruciaal belang.' Ze geeft aan het goed te vinden dat ik er zo bewust mee bezig ben en hoopt dat het hebben van zwarte poppen in de toekomst

net zo normaal gaat zijn als dat van witte poppen. En met het onlangs geopende Coloured Goodies in Amsterdam-Noord wordt daar in ieder geval een stap mee in de goede richting gezet. Deze winkel verkoopt donkere poppen, multiculturele slabbetjes en afrogerelateerde shirtjes. Eigenaresse Ellen Bruder heeft een blanke, Nederlandse moeder en een Surinaamse vader. Ellen heeft tot haar negende altijd met blanke poppen gespeeld, omdat haar moeder in die tijd geen pop kon vinden waar zij zich mee kon identificeren. Die waren er weinig tot niet en dat is Ellen altijd blijven achtervolgen. Ellen is in haar leven, net als Sylvana, vaker geconfronteerd met het missen van de donkere huidskleur in allerlei situaties om haar heen. Zo zocht ze ooit naar een geboortekaartje met hierop een zwarte baby, maar vond deze niet. In haar black dollen giftshop zoals ze haar winkel omschrijft, vind je deze wel.

I HAVE A DREAM... Ondertussen zijn familie en vrienden mij gaan zien als een of andere ernstige activiste voor de opkomst van zwarte poppen, want ik breng Paula vaak bewust ter sprake. Omdat ik benieuwd ben hoe zij, mijn dierbaren, over dit onderwerp denken en of ze er überhaupt al eens eerder over hebben nagedacht. En ik heb er zelfs al één cadeau gedaan aan een jarig nichtje. Ik merk dat ik met mijn zoektocht al meer heb bereikt dan ik in eerste instantie voor ogen had. Ik ben een hoop wijzer geworden over hoe het is om in een wereld te leven waar je jouw eigen huidskleur niet overwegend voorbij ziet komen en heb mijn kind blij gemaakt met een prachtig stuk speelgoed. Ik hoop in het klein daarmee een mooie basis gelegd te hebben voor mijn dochter, maar veel groter nog hoop ik dat ik meewerk aan het uitroeien van racisme. Want: *I Have a Dream...* ♦

Poppenmoeder Roos met haar pop Paula.

Ik hoor je denken:
heb je die pop gekocht voor Roos of om een statement mee te maken?